

Förslag på handlingsplan inom IKT och mediepedagogik för Nacka kommun

i samverkan mellan Kultur Nacka och Förskola, Fritid & Skola

Slutrapport från MARS-projektet
oktober 2004

Mediepedagogik – ett förhållningssätt

Medierna har utvecklats till det viktigaste symbolsystemet i vårt samhälle. Undervisning kring medier får därför inte bara ses som ett eget kunskapsområde, utan som ett förhållningssätt som måste beaktas i relation till allt arbete i skolan samt som ett led och en inspiration i elevernas lärande och utveckling.

*Ur Agenda M
Svenska Filminstitutet och Myndigheten för skolutveckling*

Förord

I vårt arbete med mediepedagogiska frågeställningar har vi mött ett stort antal personer med olika kompetenser och infallsvinklar inom IT och mediepedagogik. Vi som ingår i projektgruppen MARS arbetar på tre olika arbetsplatser i kommunen och såg på ett tidigt stadium att det fanns stora synergieffekter med en samverkan mellan Kultur Nacka och Förskola, Fritid & Skola. Tankesättet, att ett plus ett inte är två utan tre, när man arbetar tillsammans, har applicerats i våra förslag, till exempel att IT- strategin för Förskola, Fritid & Skola och mediepedagogisk strategi ska synkroniseras i *en* gemensam strategi. Resultatet blir en lärande organisation i praktiken.

Nacka kommun har redan resurser som kan tas tillvara, och år 2005 finns det möjlighet att samarbeta även med externa aktörer. Vi i projektet ser nu en möjlighet att förverkliga den föreslagna handlingsplanen, som inte bara kommer Nackas skolor till godo utan förhoppningsvis också kan fungera som inspirationskälla för andra kommuner.

Ingrid Greger, projektledare för MARS
AV-chef, Mediacentralen
Kultur Nacka

Margaretha Dornell
Förskollärare, Mediacentralen
Kultur Nacka

Marja Seilola
Mediepedagog, Nacka Kulturcentrum
Kultur Nacka

Lena Byström
Projektledare, kompetensutveckling inom IT och media,
Förskola, Fritid & Skola

Nacka oktober 2004

Sammanfattning

Kultur Nacka har tidigare, i samarbete med Barn- och utbildningsnämnden, initierat och genomfört en studie i Nacka kommuns skolor om Kultur Nackas mediepedagogiska arbete. Verksamhetscheferna för Kultur Nacka och Förskola, Fritid & Skola (FFS) beslöt utifrån denna studie att inleda ett samarbetsprojekt, där syftet var att utarbeta en mediepedagogisk plan för förskola och skola. En projektgrupp tillsattes och projektet har pågått under namnet *MARS – Mediepedagogiskt Arbete, Resurs i Skolan*.

Projektgruppen valde att bilda fyra fokusgrupper med pedagoger som representerar förskolans och skolans olika yrkesroller. Fokusgrupperna anser att det i vår lärande organisation i Nacka finns medvetenhet hos många pedagoger om att informations- och kommunikationsteknik (IKT) har en given plats i utbildningens värld. Fokusgrupperna ser vikten av en kompetent skolledning som stödjer den mediepedagogiska utvecklingen. Vidare efterfrågas en tydlig bild av var i organisationen ansvaret ligger för att uppnå målet att erbjuda en mångfald av medier i skolan. Centrala IKT- och mediepedagogiska resurser i Nacka ses som en förutsättning för ett utvecklande arbete i *alla* skolor. En referensgrupp med fyra skolledare har varit knuten till projektet.

Urvalsprocessen av externa aktörer och ytterligare nätverk bygger på projektgruppens tidigare kontakter. Flera av aktörerna kan i hög grad bidra till Nacka kommuns utvecklingsarbete, med konkreta åtgärder och som inspirationskällor. Utifrån detta samarbete kan modellen i Nacka användas som vägledning för andra kommuner i landet. Under hösten 2004 genomförde MARS-projektet ett antal mediepedagogiska aktiviteter som finns beskrivna i rapporten.

Utifrån de redovisade resultaten i projektet föreslås:

Att Kultur Nacka och Förskola, Fritid & Skola sluter en överenskommelse om att en handlingsplan inom IKT och mediepedagogik beslutas och genomföres. Planen omfattar åren 2005 – 2007 och Kultur Nacka är drivande part.

Förslag till handlingsplan i tre faser med följande huvudinnehåll:

Fas 1 - Starta motorerna! IT- strategin för Förskola, Fritid & Skola och en mediepedagogisk strategi synkroniseras i *en* gemensam strategi.

Fas 2 – Gasa! Pilotverksamhet startas i samarbete med några intresserade förskolor och skolor.

Fas 3 – Ljft! En kompetensutveckling genomföres inom IKT och mediepedagogik för alla skolledare, vidare genomföres en basutbildning och differentierade utbildningar inom IKT och mediepedagogik för pedagoger.

Innehållsförteckning

1 Inledning	6
1:1 Bakgrund.....	7
1:2 Syfte.....	7
1:3 Förutsättningar.....	7
2 Förväntade mål	8
2:1 Projektmål.....	8
2:2 Delmål.....	8
3 Projektorganisation	8
3:1 Tidplan.....	8
3:2 Projektbudget.....	8
3:3 Rutiner för rapportering och kommunikation.....	8
3:4 Organisationsschema.....	9
4 Metod	9
4:1 Fokusgrupper.....	9
4:2 Referensgrupp.....	10
4:3 Externa aktörer och nätverk – syfte, urval och metod	11
4:4 Begrepp och terminologi.....	11
5 Redovisning av insamlade uppgifter och synpunkter	13
5:1 Fokusgrupper.....	13
5:2 Verksamheter inom IKT och mediepedagogik i Nacka	17
5:2:1 Förskola, Fritid & Skola.....	17
5:2:2 Nacka Kulturcentrum	18
5:2:3 Mediacentralen	20
6 Mediepedagogiska aktiviteter i Nacka hösten 2004	22
6:1 Mediepedagogisk Inspirationskväll i Dieselverkstaden 9 september 2004.....	22
6:2 Temakväll Barnens nät – Nätets barn.....	24
6:3 MARS-webben.....	24
6:4 Konferens på Skolforum kring skapande och lärande med medier och IT	25
7 Samarbete med externa aktörer och nätverk	26
7:1 Nationellt	26
Svenska filminstitutet	26
Myndigheten för skolutveckling och Multimediabyrån	27
Medierådet.....	28

7:2 <i>Regionalt</i>	28
Film Stockholm.....	28
UR.....	29
7:3 <i>Lokalt</i>	30
CMIT i Piteå kommun – Centrum för media och IT i grundskolan.....	30
8 Handlingsplan inom IKT och mediepedagogik för Nacka kommun 2005 - 2007.....	32
8:1 <i>Fas 1 - Starta motorerna!</i>	33
8:2 <i>Fas 2 – Gasa!</i>	34
8:3 <i>Fas 3 – Lyft!</i>	36
Referenslista.....	38

1 Inledning

En av våra barns viktigaste utvecklingsuppgifter i det nutida samhället är att ta in information, sovra bland källorna, värdera olika uppgifter, tänka själva och dra egna slutsatser. För att vara en fungerande medlem i samhället måste man dessutom kunna kommunicera i en mängd olika sammanhang och på flera olika sätt. Att inte bara analysera och granska, utan också få uttrycka sig genom olika medier bör därför betraktas som en mänsklig rättighet för var och en. Förskola och skola är det forum där barn och ungdomar ska få sakkunnig ledning i detta arbete.

”Vi vill att våra barn och ungdomar ska växa upp till självständiga, kreativa och ansvarstagande medborgare.”
(Ur Utbildningspolitisk strategi för Nacka kommun, 2004)

När barn och unga lyssnar på musik, läser, tittar på film, ser bilder på affischer eller Internet engagerar de sig i mediebudskap med både känsla och intellekt. De utforskar världen genom medier och försöker förstå sig själva med hjälp av de bilder som medierna erbjuder. Den moderna skolan kan inte längre ignorera denna del av de ungas vardag, och skolans styrdokument betonar alltmer att medier ska användas i alla skolans ämnen. Lärprocessen berikas när eleven har möjlighet att välja uttryckssätt.

”Att producera multimedia kan ses som en förlängning – in i vår tid – av skrivandet. Multimedia är att ”skriva” med bild, ljud och musik, inte bara med ord. Det tillåter större mångfald i uttryck och kan passa både den verbalt begåvade och den bildmässigt begåvade eleven. Det innebär samma fruktbara kunskapsarbete som vanligt skrivande: problemformulering, materialinsamling, strukturering och gestaltning. Det innebär samma fruktbara arbetsprocess med produktion – kritik – revidering. Metodiken kring att elever producerar multimedia blir då en naturlig fortsättning av metodiken att ”skriva för att lära”. (Becker, 1996)

Forskare runt om i världen, som har studerat barn och ungas mediearbete på olika sätt, har kunnat lista upp följande konsekvenser av egen medieproduktion:

Stolthet, inflytande, självkänsla.

Önskan att få möta de egna vardagsdrömmarna och den egna lokala verkligheten i medierna, ökad kulturell identitet.

Kritisk förståelse för hur medierna fungerar och ökad mediekompetens.

Större social rättvisa med audiovisuella (än tryckta) medier.

Ökat intresse för samhället, bättre representation av barn och unga i medierna, steg mot ökad demokrati.

(von Feilitzen, Bucht, 2001)

I det här projektet har mediepedagogik definierats som ett förhållningssätt till det material och de frågeställningar som medierna förser oss med, både i teoretiska och praktiska kunskaper. I ett aktivt och kreativt skolarbete ska eleven kunna ta del av ett brett utbud av medietexter, reflektera över innehåll och form i mediebudskap och deras roll i samhället samt kommunicera genom att skapa och gestalta egna medietexter. Skriften "Agenda M – ett diskussionsunderlag för ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete", framtaget av Svenska filminstitutet i samverkan med Skolverket, har använts som stöd och inspiration i MARS-projektets arbete.

1:1 Bakgrund

Kultur Nacka har tidigare i samarbete med Barn- och utbildningsnämnden initierat och genomfört en studie i Nackas skolor om Kultur Nackas mediepedagogiska arbete, detta för att få närmare kunskap om vilken betydelse kulturenhetens arbete hade i kommunens skolor och om vilka förutsättningarna var för att utveckla detta arbete. Studien genomfördes av Ana Graviz och slutrapporten avlämnades i maj 2002. 2003 gjordes en kompletterande intervjuundersökning på uppdrag av Barn och utbildningsnämnden, för att få studiens resultat ytterligare belyst från ett skolperspektiv.

Utifrån det arbete som så långt lagts ner har därefter verksamhetscheferna för Kultur Nacka och Förskola, Fritid & Skola (FFS) beslutat att inleda ett samarbetsprojekt under namnet MARS – *Mediepedagogiskt Arbete, Resurs i Skolan*. Utgångspunkten för MARS-projektet är förskolans och skolans behov av stöd inom IT och mediepedagogik.

1:2 Syfte

Syftet med projektet har varit att utarbeta en mediepedagogisk plan för förskola, grundskola och gymnasium,

verka för en utveckling av det mediepedagogiska arbetet bland barn och unga i Nacka kommun,

föreslå konkreta åtgärder för att utveckla det mediepedagogiska arbetet i Nacka kommuns förskolor och skolor,

belysa behov och föreslå åtgärder för att utveckla ett mediepedagogiskt centrum inom ramen för Kultur Nackas verksamhet.

1:3 Förutsättningar

Arbetet har bedrivits i projektform. En projektgrupp tillsattes med representanter från Nacka skolor, Nacka kulturcentrum och Mediacentralen. Projektledare har varit Ingrid Greger, Mediacentralen.

Projektgruppen har tillsatt en referensgrupp med fyra rektorer och fyra fokusgrupper representerade av 22 pedagoger. Projektet har präglats av ett utåtriktat arbetssätt för att finna nya arbetsmetoder och goda exempel både inom och utom Nacka kommun.

2 Förväntade mål

2:1 Projektmål

- Projektet måste omfatta aktiviteter som spänner över hela det mediepedagogiska arbetsfältet inom Nacka skolors och Kultur Nackas verksamhet (och därmed ha kopplingar till skolbioverksamheten och andra liknande projekt).
- Att se över gemensamma beröringspunkter mellan mediepedagogiska verksamheter såsom Nacka kulturcentrum, FFS:s IT-pedagogiska verksamhet och Mediacentralen.
- I förslaget på en mediepedagogisk handlingsplan för förskola och skola ska ingå:
  - konkreta mediepedagogiska aktiviteter,
  - förslag på kompetensutveckling,
  - idéer på hur redan befintliga aktiviteter kan utvecklas,
  - kartläggning över behovet av ett mediepedagogiskt centrum, hur det skulle kunna utvecklas och vilka resurser som behöver knytas till den verksamheten.

2:2 Delmål

Presentation av en mediepedagogisk aktivitet med start under hösten 2004 var ett delmål. De inplanerade och genomförda mediepedagogiska aktiviteterna beskrivs närmare i kapitel 6.

3 Projektorganisation

3:1 Tidplan

Tidsramar för projektet har varit 2004-02-06 – 2004-10-21. Skriftlig rapport delgavs beställarna den 21 oktober 2004. Ingrid Greger och Lena Byström lämnade en muntlig rapport den 28 oktober 2004.

3:2 Projektbudget

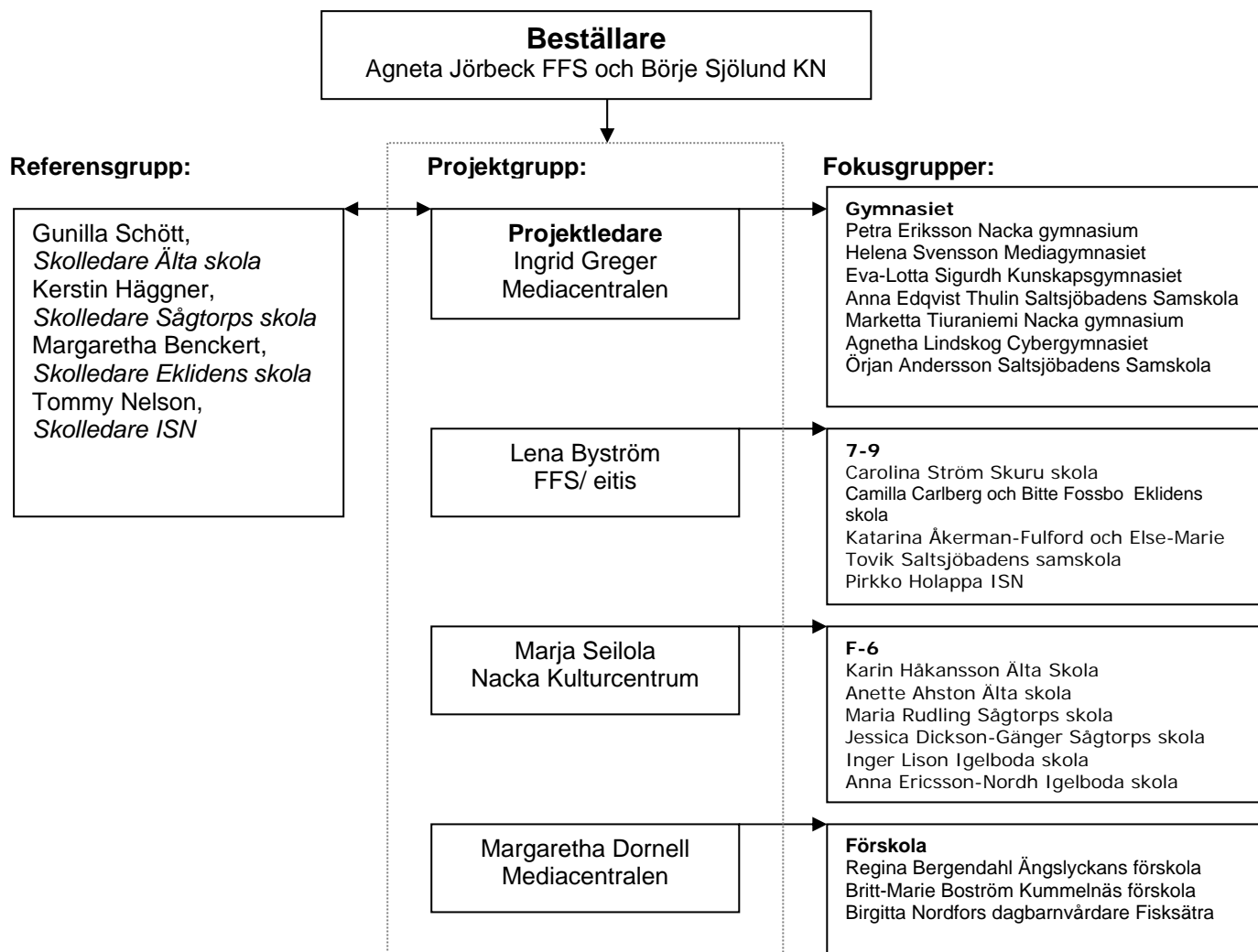
Projektbudgeten redovisas i bilaga A under hösten 2004.

3:3 Rutiner för rapportering och kommunikation

2004-05-14 erbjöds beställarna en muntlig avrapportering.

2004-09-08 fick beställarna en kort skriftlig delrapport via e-post. Se bilaga B.

3:4 Organisationsschema

4 Metod

4:1 Fokusgrupper

För att kunna sätta mediepedagogik på kartan och synliggöra hur mediepedagogisk verksamhet i Nacka skulle kunna utvecklas valde projektgruppen att bilda fyra fokusgrupper med pedagoger som representerar förskolans och skolans olika yrkesroller. Projektgruppen använde sina kontakter med skolor, skolledare och pedagoger för att sätta samman grupperna. För att nå projektmålen var det viktigt att det i grupperna fanns representanter som täckte upp hela utbildningsspektret ända från förskolan upp till gymnasiet. Lika viktigt var det att grupperna hade en bred kompetens och erfarenhet ifrån såväl teoretiska som praktiska/estetiska ämnen.

Varje fokusgrupp har tillsammans med representanter ur projektgruppen träffats vid tre tillfällen under våren där man diskuterat mediepedagogik utifrån tre olika perspektiv:

Möte 1: Att uppleva med medier - Att uppleva och inspireras

Möte 2: Att arbeta om medier - Att reflektera och analysera

Möte 3: Att arbeta för medier - Att skapa själv

Boken *Medieresor – om medier för pedagoger* av Kristin Olson och Cecilia Boreson, utgiven 2004 på UR:s förlag, köptes in för att tjäna som inspirationsmaterial för pedagogerna. Alla pedagoger i grupperna har läst boken.

Diskussioner har bland annat rört rubriker som:

”Belys goda exempel på hur pedagoger arbetar med och om medier i dag”

”Hur använder du olika medier i dag och hur vill du arbeta i framtiden med till exempel film, radio, webb, e-post, telefoni, chatt, tidningar, boken, ljud och multimedia?”

”Har du en egen vision om något som du själv skulle vilja prova som du inte har gjort förut?”

Projektgruppens medlemmar har deltagit i många gruppmöten och därigenom tillgodogjort sig lärarnas syn på undervisning i dag och önskemål om en framtida utveckling. Det finns ett stort mervärde i det personliga mötet där man tillsammans diskuterar kring IT och medier i skolan. Entusiasmen, engagemanget och de livliga diskussionerna bland mötesdeltagarna har varit en viktig faktor i projektets arbete.

Redovisning av fokusgruppernas diskussioner

Projektet har medvetet valt att i redovisningen från dessa möten koncentrera texten kring de områden som var mest relevanta i diskussionerna. Detta möjliggör en snabbare utveckling av arbetet inom IKT och mediepedagogik i Nacka skolor. Resultaten redovisas i punkt 5:1.

Som en avslutande aktivitet för fokusgrupperna träffades de den 9 september vid en inspirationskväll med mediepedagogiska förtecken. Vid detta tillfälle indelades pedagogerna i tvärgrupper med lärare från förskola till gymnasium. Detta gav deltagarna en möjlighet att diskutera och se den röda tråden i mediepedagogiken. Utbildningsradion (UR) och Film Stockholm deltog denna kväll med mediepedagoger som handledare. Resultaten redovisas under punkt 6:1.

4:2 Referensgrupp

Referensgruppen består av fyra skolledare från grundskolan, som utsågs i samråd med projektets beställare från FFS.

Gunilla Schött - Älta skola

Kerstin Häggner - Sägtorpsskolan

Margaretha Benckert – Eklidens skola

Tommy Nelson – Internationella skolan (ISN)

Den 16 januari inbjöds referensgruppen av representanter från Kulturcentrum och Mediacentralen till diskussioner kring mediepedagogik.

Den 6 februari bjöd Börje Sjölund, beställare från Kultur Nacka, in referensgruppen för att informera om det mediepedagogiska samprojektet.

Projektgruppen informerade referensgruppen under våren om att man skulle återkomma kring samarbete till hösten.

Den 9 september inbjöds referensgruppen att delta vid en inspirationskväll kring medier i Diesilverkstaden. Gunilla Schött och Kerstin Häggner deltog i kvällens aktiviteter. De fick en egen handledare, mediepedagog från resurscentret Film Stockholm, som gav skolledarna möjlighet att delta i arbetet med att filma och redigera. Se punkt 6:1

Referensgruppen och projektgruppen ska mötas igen under hösten 2004 för att diskutera på vilket sätt handlingsplanen inom IKT och mediepedagogik ska implementeras i undervisningen.

4:3 Externa aktörer och nätverk – syfte, urval och metod

”Kan externa aktörer och nätverk utanför kommunen på något sätt bidra till en utveckling inom IKT och mediepedagogik i Nacka?”

Utifrån denna frågeställning har ett antal externa aktörer och nätverk valts ut för att tillsammans med projektgruppen diskutera hur de ser på det mediepedagogiska arbetet i skolan. Samtal kring framtida samarbetsprojekt har förts i olika sammanhang. Syftet har varit att se om och hur dessa aktörer kan ingå som stödprocesser för Nackas framtida utveckling inom mediepedagogik.

Urvalsprocessen bygger på projektgruppens tidigare kontakter och nätverk. Erfarenheter av tidigare samarbete och kontakter med de externa aktörerna under projekttiden ligger till grund för förslaget till handlingsplan. De externa aktörer och nätverk som valts ut som intressanta samarbetspartner för kommunens handlingsplan inom IKT och mediepedagogik presenteras i kapitel 7.

4:4 Begrepp och terminologi

Det vidgade textbegreppet finns omnämnt i de reviderade kursplanerna för grundskolan från år 2000. Det innebär att eleven i svenskämnet tillsammans med andra ämnen i skolan utvecklar sin förmåga att hantera, tillgodogöra sig och värdera texter både i skrift och andra former av ”texter” såsom bild, drama, film, radiosändning och rollspel.

DV kamera – Digital videokamera

EITiS - efter-ITiS, Nacka kommuns egen kommunala kompetensutvecklingsåtgärd inom IT.

Edu – Nacka kommuns elevnät där elever har tillgång till e-post, lagring av dokument och möjlighet till webbpublicering.

FFS Förskola, Fritid & Skola

IKT Informations- och kommunikationsteknik

ITiS - IT i Skolan

Genomförandet av ITiS är den utan jämförelse största statliga satsningen inom området, både ifråga om resurser och framför allt när det gäller antalet involverade lärare. Satsningen genomfördes under åren 1999 - 2002 och innebar i huvudsak ett erbjudande till 70 000 lärare att i arbetslag genomföra en kompetensutveckling där samtliga deltagare disponerar en dator som ett personligt arbetsverktyg. Utöver lärarnas kompetensutveckling har ca 1 200 handledare och ca 3 500 skolledare genomgått kortare eller längre utbildningar. All verksamhet i kommunerna hanterades regionalt av 31 regionala samordnare.

KN - Kultur Nacka som består av Nacka kulturcentrum, Nacka stadsbibliotek, Nacka musikskola och Mediacentralen.

Lärande organisation är ett begrepp som syftar på en organisation som har ett lärande förhållningssätt. I praktiken kan det handla om att personalen lär av varandra, utvärderar kontinuerligt och tar lärdom av erfarenheter. Arbetsmetoderna, organisationsstrukturen och de olika projekten blir sammanlänkade så att helheten ständigt utvecklas.

MC - Mediacentralen i Nacka

Movie Maker – Programvara för videoredigering i PC-datorer. Programmet kan jämföras med Macintosh programvara iMovie.

Mediepedagogik - Att använda olika medier som inspiration och led i elevens läro- och utvecklingsprocess, dels upplevelser genom estetiska uttrycksformer som stillbild, rörlig bild, ljud och multimedia, dels eget aktivt skapande med olika medieredskap. Medier, estetik och pedagogik fungerar i symbios.

SFI - Svenska filminstitutet

Strömmande medier – Digital teknik för direktuppspelning av medietyper över Internet. Med medietyper menas ljud, musik och rörlig bild. Med direktuppspelning menas att användaren inte behöver ladda ned filmen eller ljudet för att kunna se och lyssna.

UR - Utbildningsradion

Webbkamera – En enklare digital videokamera för webbruk. Kameran används vid videokonferenser, chatt eller för enklare videoinspelning.

5 Redovisning av insamlade uppgifter och synpunkter

Följande kapitel sammanfattar fokusgruppernas synpunkter, reflektioner och erfarenheter kring ett mediepedagogiskt arbetssätt i förskolan och skolan nu och i framtiden. De åsikter som redovisas nedan har genomsytrat diskussionerna i alla fokusgrupper från förskola till gymnasium.

5:1 Fokusgrupper

Naturligt pedagogiskt verktyg

I den lärande organisationen i Nacka är medvetenheten hög bland många pedagoger om att informations- och kommunikationsteknologi (IKT) har en given plats i utbildningens värld. I den statliga verksamheten ITiS (IT i skolan) och Nacka kommuns egen satsning EITiS (efter ITiS) har många av kommunens pedagoger givits möjlighet att se kopplingen mellan den pedagogiska verksamheten och IT.

Det vidgade textbegreppet finns omnämnt i de reviderade kursplanerna för grundskolan från år 2000. Det innebär att eleven i ämnet svenska tillsammans med andra ämnen i skolan utvecklar sin förmåga att hantera, tillgodogöra sig och värdera texter både i skrift och andra former av ”texter” såsom bild, drama, film, radiosändning och rollspel.

Att olika medier är kommunikationstekniker med vars hjälp människor producerar och sprider budskap och därigenom påverkar andras medvetande ser lärarna tydligt i elevens kontakt med medier. När eleverna själva uttrycker sig med olika medier kan de se både positivt och negativt på det utbud som finns. Att unga lättare och mer lustfyllt tar till sig kunskap via en mångfald av medier är också tydligt, menar fokusgrupperna. Trots detta ser allt för många pedagoger av olika skäl inte datorer och kameror som ett naturligt pedagogiskt verktyg i undervisningen. Orsaker till detta kan vara:

- att man inte fått möjlighet att uppleva det positiva i mötet av en mångfald medier,
- att man inte vågar ta steget ut i den nya teknikens värld,
- att man inte får den handledning man behöver för att bli förtrogen med nya verktyg,
- att man inte ser de estetiska processerna som en tillgång i individens utveckling och lärande,
- att arbetsplatsen inte erbjuder den kompetensutveckling, den apparatur, det IT-pedagogiska och tekniska stöd som är en förutsättning för detta arbetssätt och
- att man uppfattar att allt som kretsar kring medier endast skulle höra hemma i vissa ämnen.

Pedagoger från förskolan pekar på flera stora vinster med att använda digitalkamera och dator i dokumentationssyfte. Man ser vinster både i arbetet med barnen och i det egna arbetslaget samt i kommunikationen med föräldrarna.

Skolbion

Många pedagoger poängterar att skolbioverksamheten i Nacka betyder mycket för den rörliga bildens status i undervisningen. Önskemål finns att man ska vidareutveckla skolbioverksamheten. Till exempel efterfrågas mer fördjupningsarbete kring filmerna och att fler lärarkategorier ges möjlighet att delta i verksamheten. Man anser att Mediacentralen borde finnas med i större omfattning i arbetet med filmer, böcker, kameror, projektorer och handledningar.

Det finns en längtan hos elever att få analysera text och bild. En elev uttryckte det med: ”Tack för att vi fick lära oss det här. Nu kan man förstå att man blivit lite lurad.”
(Citat från fokusgruppen)

Kreativitetens betydelse för lärandet

Eleverna vill skapa själva genom att använda sig av ljud, bild, måleri, skulptur, teater, drama, rörelse, film, multimedia och andra språk som uttrycker budskap. De vill ha en arena där de får möjlighet att utvecklas i sitt skapande. Lärare som haft möjlighet att samarbeta med Dieselverkstadens pedagoger är mycket positiva till vad de fått erfara av elevernas arbete.

Många pedagoger vill se skolan som en fristad, medan andra ser möjligheterna att använda en mångfald av medier och andra uttrycksformer i undervisningen. Ett av de mervärden som nämns är att man utan extra kostnad kan få tillgång till aktuella program via webben. Några har god erfarenhet av UR:s webb, som har ett pedagogiskt och interaktivt utbud. Att arbeta med medier i skolan handlar om att se världen med elevens ögon. Pedagogerna vill därför ha öronmärkt pedagogisk arbetstid till att bekanta sig med olika mediala uttrycksformer och få möjlighet att se hur mediala metoder kan användas i ett ämnesövergripande arbetssätt.

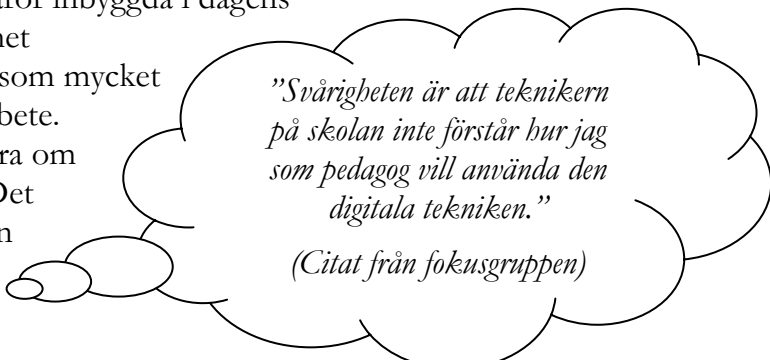
IKT- och mediepedagogisk resursenhet i Nacka

Gemensamt för fokusgruppernas deltagare är att de ser behovet av en central resurs inom IKT och mediepedagogik i Nacka. Här nämns de tillgångar som i dag finns inom Nacka Kulturcentrum, Mediacentralen och EITiS. Man ser det stödet som en helhet. Det finns önskemål om att ett framtida resurscentrum ska utformas i samverkan med pedagoger ute på fältet. Man uppfattar att utvecklingen inom IKT och mediepedagogik går långsamt då varje skola ska forma sin egen modell utan att andra får möjlighet att ta del av positiva och negativa erfarenheter. Vidare anser man att ett alltför stort fokus läggs på tekniken istället för på de pedagogiska möjligheterna med IKT och medier. Ett resurscentrum skulle kunna fungera som en sambandscentral för pedagogiska möten och kompetensutveckling, både med och utan elever. Där skulle man också kunna få vägledning och hjälp med val av AV-teknisk utrustning, vilken teknik som är lämplig i undervisningen samt vilken litteratur och programvara som är möjlig.

Tekniken – hinder eller möjlighet?

Förutsättningen för att arbeta med en mångfald av medier är att man kan hantera en dator samt att den tekniska delen är väl fungerande. Man blir snabbare förtrogen med sin dator om man kommer i kontakt med pedagogiska program som man kan använda direkt i undervisningen. Fokusgrupperna lyfter även fram exempel på att det redan idag finns flera användbara pedagogiska programvaror inbyggda i dagens datorer. Videoredigeringsprogrammet

MovieMaker är ett sådant program som mycket väl passar i ett mediepedagogiskt arbete. Man är positiv till att lära av varandra om det ges tid och utrymme till detta. Det gäller både mellan skolor och mellan pedagoger inom den egna skolan.

”Svårigheten är att teknikern på skolan inte förstår hur jag som pedagog vill använda den digitala tekniken.”

(Citat från fokusgruppen)

”Mediekit”

Fokusgrupperna nämner en idé att utveckla ett ”mediekit”, d.v.s. en väska/låda som kan innehålla webbkamera, mikrofon, digital videokamera, handledningar och inspirationsmaterial. Det samlade materialet ska finnas för utlån från en central IT/medieresurs i kommunen. Fokusgrupperna kan också tänka sig att den enskilda skolan införskaffar ett så kallat ”mediekit” för den egna medieundervisningen. Här vill man ha stöd och hjälp att hitta lämpligt innehåll i väskan/lådan.

Basutbildning i IKT och mediepedagogik för alla

Många har uttryckt önskemål om att det skulle vara möjligt att få en basutbildning i mediepedagogik. Fokusgrupperna är nöjda med den kompetensutveckling på basnivå som EITiS erbjuder i dag. De lyfter också fram det stöd som Nacka kulturcentrum erbjuder. Men man menar att dessa utbildningar i kombination, att använda tekniken och att arbeta med ett medieinnehåll inom film eller radio, skulle ge pedagogerna ett större självförtroende i sitt yrkesutövande.

Flera olika förslag framkom om hur en basutbildning skulle kunna se ut och genomföras. Inslag i den skulle kunna vara grundläggande medieanalys, film, bildbehandling, källkritik och ljudkunskaper.

Samtidigt poängterar man att en lärare också måste våga ge sig ut på okänt vatten. Här känner flera att det kan behövas en liten knuff.

Fokusgrupperna anser att granskning av olika medier i skolan är en förutsättning för att våra barn och unga ska kunna växa upp och bli en aktiv del av samhället när det gäller frågor kring bland annat demokrati, jämställdhet, värdegrund och genusperspektiv.

Ett sätt för elever och pedagoger att bli väl förtrogna med IKT är att dagligen använda det i undervisningen. Många förskollärare och lärare arbetar redan idag efter konceptet att eleven och pedagogen erövrar kunskap tillsammans. Målet ska vara att se användandet

av en mångfald av medier som en röd tråd i undervisningen oavsett i vilket ämne och i vilken åldersgrupp pedagogen undervisar, menar fokusgrupperna.

- Vi måste se världen med ungas ögon och våga diskutera, uttrycker deltagare i fokusgrupperna. Hur använder våra elever medier idag? Var och hur möter de olika medier? Här har vi pedagoger en given roll att arbeta för ett kritiskt tänkande, både för och mot medier.

"Många elever lyssnar på musik större delen av dygnet. Vad innehåller texterna?"
(Citat från fokusgrupperna)

Förutsättningar för mediepedagogiken som en självklar pedagogisk resurs

I första hand anser fokusgrupperna att det behövs en kompetent skolledning som stödjer denna utveckling. Vidare efterfrågas en tydligare bild av var i organisationen ansvaret ligger för att uppnå målet att erbjuda en mångfald av medier i skolan. Ligger ansvaret på central nivå, eller är det den enskilde skolledaren som beslutar hur man ska arbeta med olika medier på skolenheten? Är detta då en fråga som bör lyftas när man diskuterar likvärdig skolutbildning i kommunen? Det finns behov av kompetensutveckling på olika nivåer. En basutbildning i teori och praktik med regelbundna uppföljningskurser, aktuella seminarier och föreläsningar bör erbjudas snarast.

Föräldrasamverkan är en betydelsefull faktor i det här sammanhanget speciellt med tanke på att elever möter mediasamhället både i skolan och i hemmet. Seminariet Barnens nät – Nätets barn välkomnades av fokusgrupperna. Detta seminarium beskrivs närmare i punkt 6:2.

Support från tekniker och pedagoger inom IT och medier ska finnas tillgängligt i den dagliga verksamheten.

Fokusgrupperna betonar att ett nätverk behövs på varje skola, där ombud med olika ansvarsområden inom medier, IT och kultur ges möjlighet att arbeta i team. Den kompetens som i dag finns hos olika lärare måste spridas i arbetslagen. Man ser även att planeringstid krävs för det nya arbetssättet, pedagogisk tid där man får möjlighet att ta del av många medier och söka olika källor. Fokusgrupperna anser att exempelvis konferenstid kan användas till att orientera sig om hur barn och ungas medievärld ser ut. Förutom skolans egna resurser behövs en central resurs som en sorts spindel i nätet, till exempel en webbplats där man kan söka stöd och hjälp i sin undervisning.

5:2 Verksamheter inom IKT och mediepedagogik i Nacka

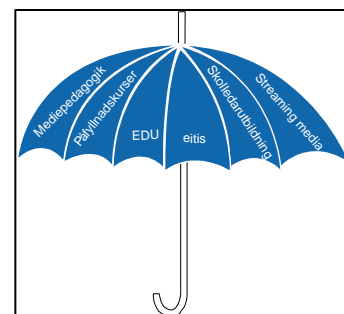
Detta kapitel beskriver några av Nacka kommuns befintliga mediepedagogiska aktiviteter. Givetvis pågår även den typen av aktiviteter ute i våra skolor men det har inte ingått i projektets uppdrag att inventera dessa.

5:2:1 Förskola, Fritid & Skola

FFS – Förskola, Fritid & Skola - bedriver idag ett flertal satsningar på kompetensutveckling inom informations- och medieteknik med pedagogiska förtecken. Dessa satsningar syftar till att utveckla och höja pedagogernas kompetens inom IKT, både i det pedagogiska arbetet med elever och vid rent administrativ hantering av datorer, digitalkameror och liknande. Inom FFS arbetar fem personer på deltid med utbildning, utveckling av nya kurser och pedagogisk datorsupport. Ytterligare information om kompetensutveckling som bedrivs i FFS:s regi finns på webbplatsen web-17.promotor.telia.se

Läsåret 2004 - 2005 bedriver FFS följande kompetensutveckling:

EITiS (efter "ITiS"),
EDU – utbildning i elevnätet,
skolledarutbildning,
påfyllnadskurser och
strömmande medier.

EITiS

Den statliga ITiS - (IT i Skolan) satsningen avslutades i december 2002. Nackas kommunala förskolor och skolor (FFS) valde då att gå vidare med en egen ITiS-satsning i samma anda och erbjuda kommunalt anställda pedagoger från förskola till gymnasium en kompetensutveckling där IT är ett lärande verktyg i skolan. Den kommunala satsningen fick namnet EITiS (efter ITiS).

Hittills har drygt 480 pedagoger inom förskola, fritidsgårdar och skola deltagit. Nu – hösten 2004 - startar den femte omgången av EITiS i egen kommunal regi. Samtliga deltagare disponerar efter godkänd kurs en bärbar dator. Datorn är tänkt att användas vid såväl pedagogiska som administrativa aktiviteter. EITiS-kursen omfattar 24 timmars utbildning förlagd vid sju gemensamma träffar. Utöver dessa träffar genomför deltagarna eget arbete på distans. Kursen löper över en termin.

Organisation

I konceptet EITiS arbetar tre handledare på deltid och en anställd med support och datorhantering på deltid. Samtliga anställda i EITiS finns stationerade i Nacka stadshus.

Som utbildningslokaler för EITiS seminarieträffar och praktiska workshops nyttjas stadshusets befintliga konferensrum.

EDU på "G"

Från och med hösten 2004 kan skolor få stöd och utbildning i användandet av elevnätet <http://www.edu.nacka.se>. I elevnätet har alla Nackas elever i de kommunala skolorna en egen e-postadress. Här kan de även lägga ut personliga elev-hemsidor och lagra egna filer och dokument för åtkomst hemifrån eller på annan plats.

Skolledarutbildning

De kommunala skolledarna i Nacka har möjlighet att få kunskaper i datoranvändning. Innehållet är anpassat efter skolledarens behov. Syftet är att skolledaren ska bli en säker och effektiv datoranvändare.

Påfyllnadskurser

Utvärderingar från tidigare EITiS utbildningar har visat på ett stort behov av påfyllnadskurser. Från och med hösten 2004 kommer FFS att svara upp mot detta genom att organisera dessa vidareutbildningar i en mindre skala. Innehållet kommer att vara digitalt ljud, digital film, enkäter och utvärderingar med verktyget Proof .

Strömmande medier

Nytt inför hösten 2004 är också att FFS har köpt in utrustning för att kunna producera strömmande film och bildspel över Internet. Arbetet med strömmande medier är under utveckling.

Förslag på vidare utveckling

Inom ramen för den kommunala kompetensutvecklingen inom IKT föreslås att EITiS breddas till att omfatta mediepedagogiska aktiviteter som till exempel enkelt filmskapande, animation med datorn och bild- och reklamspråk. Dessa aktiviteter skulle med fördel kunna bedrivas i samarbete med Nacka kulturcentrum som har både praktiskt och teoretiskt kunnande och Mediacentralen som har ett brett utbud av material för utlån.

5:2:2 Nacka Kulturcentrum

Skapande verksamhet med pedagogisk handledning

Nacka kulturcentrums skapande verksamhet (i bild & form, konst, teater, musik och medier) erbjuder förskolebarn och skolelever att delta med sina lärare i verkstäder som leds av Kulturcentrums pedagoger. Den skapande verksamheten syftar till att underlätta för skolans pedagoger att ta upp aktuella ämnen och annat som finns i läroplanen på ett mera varierat sätt samt att inspirera till att låta elever använda skapande uttryck i sin lärprocess. När en lärare deltar i en verkstad tillsammans med sina elever utan att ha ansvaret för dem kan han/hon se sina elever med "nya ögon". Många elever som i en vanlig skolsituation inte är särskilt framträdande kan i en skapande verkstad uppvisa överraskande färdigheter och glädje i att lyckas. Samtidigt får läraren själv kompetensutveckling genom att se en annan pedagog i aktion. Den här sortens aktivitet kan ses som ett första steg i att våga pröva på något nytt. I en mer regelrätt fortbildning kan sedan pedagogen förkovra sig i olika sätt att använda skapande uttryck i lärprocessen. Kulturcentrets pedagoger är för

närvarande sju i antal inom följande områden: Teater (3 x 100%), Bild & form (100% varav 20% vakant), Konst (15%), Musik (75%), Media (75%)

Förutom att skolans pedagoger deltar i aktiviteter tillsammans med sina elever erbjuds de också tillfällen för egen kompetensutveckling. Verksamheten presenteras i två kataloger, en för förskola respektive skola i början av varje termin.

Verkstäder i rörlig bild

Inom medieområdet erbjuder Nacka kulturcentrum skolklasser och förskolegrupper verksamhet i främst rörlig bild. Huvudprincipen är att alla deltagande elever i möjligaste mån provar på de olika momenten i ett filmarbete: idé, bildmanus, bild, ljud och redigering. De senaste åren har erbjudits följande program:

Minianimation (förskola),

Att göra animerad film (skolår F-6),

Förfilm till skolbio (skolår F-gymn.),

Förtrollad, förvandlad, försvunnen (skolår 1-3),

En dag i filmverkstad = en minut film (skolår 4-6) och

Såpa om skolan (skolår 6- gymn)

Filmfestival

Som ett viktigt led i att själv göra film har skoleleverna varje år erbjudits att delta i en filmfestival, både med sina filmer och som publik till varandras filmer. Denna aktivitet är populär, och deltagandet har växt för varje år. En ny drivkraft i elevernas eget filmande har varit förfilmstävlan. Klasser eller enskilda elever visar sina filmer på filmfestivalen, där en inbjuden jury väljer en film per skolstadium som vinnare. Vinnarfilmen visas sedan som förfilm på kommande års skolbioföreställningar.

Skolbio

Nacka kulturcentrum bedriver omfattande skolbioverksamhet sedan år 1993. Skolbion drivs av en kultursekreterare och omfattar ungefär en halv tjänst. Som ett stöd för verksamheten finns ett nätverk av kulturombud med representanter från alla skolor. Ledord för verksamheten är tillgänglighet, lågt pris och kvalitetssäkring.

Tillgänglighet - De kulturombud som finns på varje skola deltar i planeringen av tider för filmvisningar och förhandsseminarier.

Lågt pris - Kostnaden är 15 kronor/elev och år.

Kvalitetssäkring - Kulturombuden är med i beslutsprocessen som föregår valet av filmer.

I anslutning till filmvisningarna ges alltid möjlighet att delta i ett förhandsseminarium. Där visas filmen med en efterföljande diskussion och fördjupning i ämnet tillsammans med en inbjuden expert. Tidigare hade dessa seminarier fokus på filmens berättarspråk men har allt mer kommit att handla om innehållet i filmen.

Film i förskolan

För 3-5-åringar ordnas Knattebio en gång per termin på Dieselvekstadens Stora scen sedan år 2002. Under de två åren som verksamheten funnits har deltagarantalet ökat från en handfull barn till full salong.

Projekt

Förutom dessa relativt färdiga program genomförs också projekt som oftast utvecklas i samarbete mellan skolor och Kulturcentrum. Ett exempel på ett sådant samarbete är Elina-projektet, vårterminen 2004, med flera skolors elever i skolår 3-5 samt skolbiosamordnaren och flera pedagoger på Nacka Kulturcentrum. Projektet resulterade i verkstäder i teater och bild/medier samt en utställning med visning av elevfilmer på Dieselverkstaden i samband med skolbiovisningen av filmen *Elina – som om jag inte fanns*.

Medieverksamhet för barn och unga på fritiden

Som en förlängning och fördjupning av det arbete som erbjuds eleverna i förskola och skola erbjuder Nacka kulturcentrum verksamhet för barn och unga på deras fritid i form av kurser och andra arrangemang inom offentlig verksamhet i Dieselverkstaden. På animationens område har Nacka Kulturcentrum en lång tradition att erbjuda eftermiddagskurser och prova på- verkstäder. En omfattande skolbioverksamhet kombinerad med erbjudanden att få göra film i skolan har ökat de ungas intresse att även göra film på fritiden. Utifrån detta behov har Nacka kulturcentrum initierat en filmverkstad för unga från tretton år och uppåt som ska starta hösten 2004.

Förslag på vidare utveckling

Inom skolbioverksamheten skulle man kunna erbjuda eleverna ett fördjupat arbete kring filmerna med hjälp av Kulturcentrums pedagoger eller andra professionella handledare. För lärarna skulle man kunna ordna utökad fortbildning i form av en filmklubb där utbudet bland annat skulle innehålla klassiker.

Nacka kulturcentrum skulle i större omfattning än nu kunna erbjuda kompetensutveckling för skolans pedagoger. De skulle kunna erhålla handledning eller kurser med eller utan elever :

Bildanalys, filmanalys, dramaturgi och ljudanalys
digitalt foto och –bildbehandling och
digitalt ljud, videofilmande och filmredigering

Dieselverkstadens lokal Bild 3 skulle kunna inredas till ett digitalt bildrum. Här ges möjligheter till aktiviteter där Kultur Nacka och FFS EITIS kan samarbeta.

Kulturcentrums pedagoger skulle kunna organisera och delta i sammankomster där pedagoger från fler skolor utbyter erfarenheter i mediepedagogiska frågor, gör saker tillsammans och utvecklar sitt pedagogiska register. Den årliga kulturombudsdagen och förskolans dag skulle kunna utökas att omfatta fler pedagoger.

Ytterligare information om Nacka kulturcentrum finns webbplatsen

<http://www.nacka.se/Kultur/Ung>

5:2:3 Mediacentralen

Mediacentralen (MC) är en resultatenhets inom Kultur Nacka som ska bidra till skolutvecklingen i förskola, grund- och gymnasieskolan genom att, till de skolor som har avtal, tillhandahålla ett stort och varierat utbud av olika medier som medverkar till att

uppfylla läroplanens mål. I samband med det vidgade textbegreppet är det angeläget för alla elever att få tillgång till ett varierat utbud av olika medier.

8 726 elever i kommunal verksamhet och 1 278 elever i friskolor har i nuläget enligt avtal tillgång till AV-medier. 4 343 elever i kommunal verksamhet och 545 elever i friskolor omfattas av avtal för lån av litteratur. Det totala elevantalet som har tillgång till Mediacentralens tjänster har sjunkit under de senaste åren, vilket av skolledare motiveras med den ansträngda ekonomiska situationen. Skolor som har avtal med Mediacentralen redovisas i bilaga E.

Alla elever inom grundskolan erbjuds att låna från ett varierat utbud av fack- och skönlitteratur. Dessutom finns ett rikt utbud av lästräningsböcker på svenska och engelska. I pedagogernas bibliotek finns litteratur för lärarnas egen fortbildning.

MC:s bibliotekarier har en stödjande funktion för skolbibliotekens verksamhet. Skolbibliotekens datorisering har till stor del letts ut av Mediacentralen. Vidare finns möjlighet att få lässtimulans för eleverna i form av att en bibliotekarie besöker klassen och presenterar böcker. Skolans pedagoger erbjuds information om nya böcker och filmer på personalmöten eller besök på Mediacentralen.

Flexibla temapaketer som består av fack- och skönlitteratur, videofilmer, TV- och radioprogram ingår i Mediacentralens utbud.

MC spelar in Utbildningsradions (UR:s) TV- och radiosändningar för alla åldrar. Dessa finns sedan för utlån för en längre period. Som ett komplement finns ett utbud av inköpta utbildnings-, dokumentär-, novell- och långfilmer. Detta gör att alla elever från förskola till gymnasium i Nacka kan använda rörlig bild och ljud i undervisningen på ett korrekt sätt i enlighet med upphovsrättslagen.

Spelfilm används alltmer som läromedel, både som underlag för diskussioner och för att lära elever det filmiska språket. Lärare ser möjligheten att arbeta ämnesövergripande och tematiskt med filmen som utgångspunkt.

MC erbjuder dessutom pedagogerna möjlighet att hyra viss teknisk utrustning såsom dator, kamera, projektor samt en introduktion i hur man använder utrustningen. Att använda tekniken till att berätta egna historier upplevs av många som utvecklande och lustfyllt. I det praktiska skolarbetet kommer teknisk utrustning väl till pass vid dokumentation, intervjuer, presentationer och redovisningar. Här finns möjlighet att kopiera video- och ljudkassetter som producerats i skolorna.

En omfattande och viktig uppgift för MC är att inspirera och vara rådgivare till pedagogerna inom det mediepedagogiska arbetet. För att kunna erbjuda en detaljkunskap om olika medier krävs en ständig bevakning av UR:s och den övriga marknadens utbud. Det kräver även en regelbunden fortbildning och tid för omvärldsorientering för personalen. Att skapa spännande kurser och inspirationsträffar tillsammans med de

externa aktörer som redan nu finns knutna till verksamheten är ett framtida utvecklingsområde.

Mediacentralen erbjuder sina kunder material som kompletterar den pågående verksamheten inom Nacka kulturcentrum. Tips ges på litteratur och AV-medier, som har anknytning till pågående skolbiofilm, teater, drama eller utställning i konsthallen. För att möta förskolans behov att använda olika medier finns planer på att skraddarsy avtal för dem. Förskolans arbete med digital portfolio är också ett område där MC i samverkan med EITiS skulle kunna fungera som stöd och inspiration.

Ytterligare information om Mediacentralen finns på webbplatsen www.nacka.se/mediacentralen

6 Mediepedagogiska aktiviteter i Nacka hösten 2004

Följande kapitel beskriver hur delmålet ”Att presentera en mediepedagogisk aktivitet med start under hösten 2004” har planerats och genomförts.

6:1 Mediepedagogisk Inspirationskväll i Diesilverkstaden 9 september 2004

Den 9 september bjöd MARS-projektet in deltagarna i fokusgruppernas och referensgruppen till en inspirerande kväll med praktiska aktiviteter, intressanta diskussioner och umgänge över en bit mat. Mediepedagogerna Cecilia Boreson från UR och Camilla Söderberg från Film Stockholm var inbjudna som handledare.

UR på webben

Cecilia Boreson förestod ett diskussionspass tillsammans med Ingrid Greger och Margaretha Dornell, där fokusgruppsdeltagare samtalande i tvärgrupper kring mediepedagogik. Cecilia demonstrerade också UR:s omfattande webbplats, där UR sedan

flera år har resurser i form av mediepedagogiskt material, filmer och radioprogram och som syftar till att stödja pedagogers medicarbete. Även MARS-projektets nya webbplats visades upp.

Mötet resulterade i intressanta iakttagelser som visar på ett stort behov av guidning i mediepedagogiska resurser på webben samt behov av att föra samtal kring hur dessa resurser kan nyttjas i skolan.

Videotrix

Parallellt med diskussionen pågick två andra aktiviteter av mer praktisk karaktär. I den ena aktiviteten fick deltagarna möta Marja Seilola och Inga Rising. Temat i detta möte hette *Förtrollad, förvandlad, försvunnen – vi trollar och trixar med videokamera*.

Det var ett spännande möte med inslag av musik, teater och videoteknik och detta resulterade i en trickfilm, där så småningom alla deltagare varit medaktörer.

Stafettradio

I den andra aktiviteten pågick radioproduktion med datorstöd. Deltagarna fick prova på att skapa radio med tal, musik och ljudeffekter. Ett radioprogram skulle produceras under kvällens lopp, där samtliga deltagare varit delaktiga. Programmet genomfördes enligt en stafettprincip där grupp ett fick skapa programmets inledning, grupp två och tre bygga vidare på innehållet och grupp fyra avslutade radioprogrammet. Denna aktivitet leddes av Lena Byström.

Skolledare skapar film

Camilla Söderberg från Film Stockholm hade ett speciellt uppdrag under kvällen. Hon skulle leda skolledarna i ett filmprojekt. Uppdraget var att låta de två rektorerna vara kreativa och skapa film på temat mediepedagogik.

Kvällen avslutades med en stor filmvisning där kvällens produktioner, skolledarnas film, trickfilmen och radioprogrammet visades upp. Kvällen blev mycket uppskattad.

6:2 Temakväll Barnens nät – Nätets barn

- ett samarbete mellan Medierådet, Mediacentralen och Nacka kulturcentrum och EITiS den 21/9 i Dieselverkstaden

Ett stort antal pedagoger och andra intresserade samlades i Dieselverkstaden på Stora scen för att lyssna på Ann Katrin Agebäck och Karin Larsson från Medierådet. I det statliga rådets uppdrag ingår bland annat att bevaka och informera om förhållandet mellan rörliga bildmedier och barn och ungdom, verka för ökad kunskap i skolan, skydda och stärka barn i medielandskapet och delta i internationell samverkan. Som ett led i detta har rådet

medverkat i EU-projektet SAFT (Safety, Awareness, Facts & Tools).

För att kartlägga barns beteende på Internet har data samlats in mellan december 2002 och mars 2003 i Danmark, Norge, Island, Sverige och Irland genom utfrågning av barn mellan 9 och 16 år och föräldrar till barn från 6 till 16 år i en undersökning som är den första i sitt slag. Slående är att barns och föräldrars syn på och kunskap om vad barnen gör på nätet skiljer sig mycket åt. Typiskt för de svenska barnen är att de börjar användningen tidigt och är de största användarna av sociala tjänster. De mest populära mötesplatserna på nätet bland unga redovisades också. Utmärkande för de svenska barnen är även att de är sämst på källkritik.¹

Fem ungdomar, varav tre flickor, från år 9 deltog i en ungdomspanel och gav sin syn på Internet. De kom från Samskolan, Skuru skola och Internationella skolan i Nacka. De kunde inte riktigt identifiera sig med de resultat som framkommit i undersökningen. Deras användning av nätet varierade från flitigt chattande efter att läxorna gjorts, ambitiöst och tidskrävande spelande över nätet till att använda det som ett praktiskt verktyg för kommunikation. De delade generöst med sig av erfarenheter och tankar och väckte stort intresse hos publiken.

6:3 MARS-webben

I augusti presenterades en ny webbplats för mediepedagogiska aktiviteter i Nacka kommun. Webbplatsen är placerad under samma tak som FFS övriga IT-pedagogiska satsningar.

---

¹ För mer fakta gå in på www.saftonline.se. Under oktober öppnas även www.medieradet.se.

Webbadress: Web-17.promotor.telia.se

6:4 Konferens på Skolforum kring skapande och lärande med medier och IT

Den 2 november är Lena Byström och Agneta Jörbeck inbjudna att föreläsa vid Skolforums konferens Skapande och lärande med medier och IT i skolan. Konferensen arrangeras av tidskriften Datorn i Utbildningen i samband med deras 20-årsjubileum. Konferensen kommer att inledas av Åse Kleveland, Svenska filminstitutet och Pia Enochsson, Myndigheten för skolutveckling. Dessa talar kring: Hur ökar vi elevernas kommunikativa kompetens? Behöver skolan mediekunniga lärare? Kan populärkulturen spela en roll i klassrummet?

Nacka kommuns medverkan kommer att handla om hur Nacka kommun samlar den egna IKT- och mediekompetensen inom utbildnings- och kulturförvaltningen för att bygga en plattform för kompetensutveckling inom lärande med digitala medier.

7 Samarbete med externa aktörer och nätverk

Arbete med medier och IT är idag en växande verksamhet i Sveriges skolor. Många kommuner har gjort särskilda insatser för att stödja och utveckla lärares och elevers arbete med och kring medier. Stora satsningar har gjorts kring IT i skolan. Dessa insatser behövs även framöver. Projektet har därför valt att utse vissa samarbetspartner i sitt framtida utvecklingsarbete. Nedan redovisas dessa inom tre grupper: nationellt, regionalt och lokalt.

7:1 Nationellt

Svenska filminstitutet

Stiftelsen Svenska filminstitutet (SFI) bildades 1963 och har en ledande roll inom svenskt filmliv med uppdrag att lyfta fram, stärka och utveckla filmen i kultur- och samhällslivet. Enligt gällande filmavtal skall Filminstitutets medel användas till:

Produktionsstöd till svensk film,
stöd till distribution och visning av film i hela landet och
stöd till filmkulturell verksamhet.

Till stöd för kommunerna har SFI och Skolverket tagit fram materialet *Agenda M – diskussionsunderlag för ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete*. Syftet med materialet är att ge inspiration och idéer för ett utvecklingsarbete kring arbete med medier i skolan.

Nacka kommun har under många år haft ett gott samarbete med SFI där skolbio haft en central roll. I samarbete med Klas Viklund från SFI initierade och genomförde Kultur Nacka 2001 en studie om mediepedagogiskt arbete i Nackas skolor. Projektet ser det därför som en naturlig följd att SFI deltar i kommunens arbete att implementera den föreslagna handlingsplanen inom IKT och mediepedagogik för Nacka kommun, 2005 – 2007.

Projektet ser att SFI kan:

- Vara medfinansierare av handlingsplanens samverkansgrupp och även finnas med som inspirationskälla för samverkansgruppen.
- Ingå som en diskussionspartner i arbetet med att synkronisera IT-strategin för Förskola, Fritid och Skola och den mediepedagogiska strategin.
- Aktivt medverka vid konferens i IKT och mediepedagogik riktad till alla skolledare.
- Bidra med konkreta insatser i kompetensutveckling riktad till alla skolledare och i basutbildning för pedagoger.
- Initiera en mässa som övergår till en årlig tradition i Nacka, där elever och pedagoger får visa upp sina produktioner och berätta om sitt arbetssätt, en arena för de goda exemplen.

Detta samarbete skulle innebära att SFI ges möjlighet att utifrån Agenda M delta aktivt i ett omfattande mediepedagogiskt utvecklingsarbete i Nacka kommun. Efter en utvärdering av samarbetet kan resultatet redovisas och användas som vägledning för andra kommuner i landet.

www.sfi.se

Myndigheten för skolutveckling och Multimediabyrån

Myndigheten för skolutveckling har ett övergripande uppdrag att utveckla användningen av IT i skolan. Som en del i detta uppdrag driver myndigheten Skoldatanätet, en Internetguide för pedagoger. Nationellt resurscentrum för multimediala läromedel, som driver webbplatsen Multimediabyrån, är en annan del. Multimediabyrån är idag en känd och använd resurs av landets medie- och IT-pedagoger. Multimediabyrån har en omfattande inspirationsbank med kurser, artiklar och metodtips. Vidare ska myndigheten stödja de nätverk som byggts upp under ITiS samt stimulera projekt för aktiv svensk medverkan i det europeiska skoldatanätet. Dessutom ska Myndigheten för skolutveckling, i samråd med andra berörda myndigheter, utveckla en infrastruktur för digital information inom utbildningsområdet.²

Myndigheten för skolutveckling har en viktig roll inför Nacka kommuns framtida satsningar inom IKT och mediepedagogik. De regionala samordnarna som inrättades i och med ITiS avslutades kommer att avvecklas vid årsskiftet 2004 - 2005. Deras roll och funktioner att hålla samman det nationella nätverket av ITiS-handledare har varit viktig för den enskilda kommunen. Erbjudanden om att delta i exempelvis forskardialoger, erfarenhetsutbyten, kompetensutveckling inom IT och medier har varit värdefulla för Nacka kommuns eget arbete inom IT och skola.

Nu, två år efter ITiS-satsningens avslutande, blir det tydligt att delegeringen ner på en regional nivå har genererat differentierat stöd i Sveriges olika regioner. Om nu kommunerna dessutom tappar det regionala stödet så är risken stor att nätverken och den uppbyggda IT-kompetensen till stora delar går förlorad, när ansvaret läggs på de enskilda kommunerna.

Projektet ser gärna att Myndigheten för skolutveckling inom sitt ansvarsområde tar ett fortsatt nationellt ansvar att skapa förutsättningar för kommuners arbete med IT och medier i skolan. Ett sådant ansvar skulle vara att framöver hålla samman det nationella nätverket av ITiS-handledare och initiera möten och erfarenhetsutbyten mellan forskare och praktiker inom IKT och medieområdet. En vidareutveckling av den omfattande och inspirerande mediepedagogiska resursbanken, som Multimediabyrån förfogar över, har också ett stort värde för Nacka kommun.

www.skolutveckling.se

---

² Källa: http://www.skolutveckling.se/it_i_skolan/

Medierådet

Under hösten 2002 inleddes det hittills största projektet i Norden om barns och ungdomars säkerhet på Internet, SAFT- online (Safety, Awareness, Facts and Tools). I SAFT-projektet ingår bland andra Medierådet, tidigare Våldsskildringsrådet. SAFT-projektet är ett informations- och utbildningsprojekt för en säkrare användning av Internet bland barn och unga. Målgruppen för projektet är föräldrar, barn, unga, lärare, och massmedier. Syftet är att öka medvetenheten om både farorna och fördelarna med Internet för barn och ungdomar.

Mediacentralen i Nacka fick förmånen att bjuda in sina kommuninvånare till en inspirerande temakväll i Dieselverkstaden i Nacka där Ann Katrin Agebäck och Karin Larsson från Medierådet redogjorde för barns beteende på Internet. Se punkt 6:2. Mediecentraler i Stockholms län har för avsikt att följa upp hur Medierådet går vidare i sitt arbete.

www.medieradet.se

7:2 Regionalt

Film Stockholm

Film Stockholm är Stockholms läns kunskapscentrum för film och nya medier. Det drivs av Stockholms filmfestival på uppdrag av Stockholms läns landsting och med ytterligare stöd av Svenska Filminstitutet. Film Stockholms uppgift är att främja film- och mediekulturen i hela länet med fokus på barn och unga genom att

- stärka film och andra mediers roll inom skola och vidareutbildning,
- stödja film- och mediekulturella projekt och
- stödja unga och oetablerade filmare.

Dessutom bevakar Film Stockholm länets film- och mediekulturella aktiviteter för att sprida information om och marknadsföra desamma.

Film Stockholm efterlyser samarbete med regionens kommuner. Nacka kulturcentrum och Mediacentralen i Nacka har initierat och varit medarrangörer i fyra sammankomster som kan ses som en början till vidare utveckling av mediepedagogiska aktiviteter i hela länet.

Skolbiodagen i Stockholm

Våren 2004 planerade Mediacentralen tillsammans med bland annat Film Stockholm innehållet i Skolbiodagen för Stockholms län.

Animationspedagoger i Stockholms län

Den 17 maj 2004 ordnade Nacka kulturcentrum i samarbete med Film Stockholm i Dieselverkstaden ett första möte för animationspedagoger i Stockholms län. Syftet med mötet var att bilda ett nätverk för samarbete och erfarenhetsutbyte.

Skolbiosamordnare i Stockholms län

Den första oktober 2004 ordnade Nacka Kulturcentrum i samarbete med Film Stockholm i Dieselverkstaden ett första möte för länets skolbiosamordnare. Syftet med mötet var att bilda ett nätverk för samarbete och erfarenhetsutbyte.

Kompetensutveckling för personal på mediecentraler

Mediecentralen i Nacka har hösten 2004 inbjudit Film Stockholm och andra aktörer till ett samarbete kring fortbildning för personal på länets mediecentraler.

Projektet ser att Film Stockholm kan:

- agera aktivt som samordnare och nätverksbyggare för regionens kommuner,
- kompetensutveckla skolledare i arbetet med rörlig bild i skolan,
- aktivt medverka vid konferens i IKT och mediepedagogik riktad till alla skolledare,
- fungera som inspirationskälla för samverkansgruppen och
- bidra med konkreta insatser i kompetensutveckling och basutbildning för pedagoger.

Detta samarbete ger Film Stockholm möjlighet att utifrån kompetensutveckling av skolledare i Nacka utveckla en fortbildningsmodell som kan användas i hela länet. Ett samarbete mellan Nacka kommun och andra kommuner i länet skulle kunna bli en följd av dessa insatser.

www.filmstockholm.se

UR

Tillsammans med Sveriges Television (SVT) och Sveriges Radio (SR) utgör UR svensk public service. UR är unikt genom sin multimediala verksamhet med tv, radio, webb, böcker och andra förlagsprodukter. Under 2003 sände UR 808 timmar över SVT:s två kanaler samt 583 timmar över Sveriges Radios fyra kanaler. Cirka 9 000 UR-program finns tillgängliga.

UR förser landets Mediecentraler med ett helt mediebibliotek av TV- och radioprogram. Till många av programmen finns handledningar, böcker och elevhäften. Mycket material finns även på deras webbplats www.ur.se

Sedan ett par år finns sju mediepedagoger anställda på UR. Cecilia Boreson, mediepedagog i Stockholmsområdet, arbetar med mediepedagogiska utvecklingsfrågor, ökad tillgänglighet och användning av programmen i skolan. Hon är medförfattare till boken Medieresor som använts i projektet.

Projektet ser att UR:s mediepedagog kan:

- kompetensutveckla mediecentralernas personal, som har till uppdrag att ”sälja UR:s program” till skolorna,
- tillsammans med kollegor delta i en skräddarsydd utbildning för skolledare om arbete med rörlig bild och ljud i skolan,

- tillsammans med kollegor aktivt medverka vid konferens i IKT och mediepedagogik riktad till alla skolledare,
- fungera som inspirationskälla för handlingsplanens samverkansgrupp och
- tillsammans med kolleger bidra med konkreta insatser i kompetensutveckling riktad till alla skolledare och i basutbildning för pedagoger.

Detta samarbete ger UR en möjlighet till inblick i en mediecentrals verksamhet och möjlighet att följa sitt material på väg ut till klassrummet. UR:s tekniker erbjuds kontakt med FFS Nacka när det gäller utvecklingen med strömmande medier

7:3 Lokalt

CMIT i Piteå kommun – Centrum för media och IT i grundskolan

I Piteå kommun bedrivs mediearbete sedan länge aktivt i alla kommunens grundskolor. Medieundervisningen har lyfts fram som en del i skolans demokratiuppdrag och hämtar sitt stöd i FN:s barnkonvention.

I detta arbete får kommunens skolor stöd av CMIT som är en pedagogisk och teknisk resursenhet för alla i grundskolan i Piteå kommun. Utgångspunkten för CMIT:s verksamhet är att utvecklingen alltid sker på den enskilda skolan. Enhetens roll är att erbjuda hjälp till självhjälp, det vill säga stödja skolledare och skolans pedagoger genom utvecklingsdialoger, handledning, utbildning och kurser.

För att nå likvärdighet skolorna emellan erbjuds alla skolor en utvecklingsdialog varje år, och utifrån den bestäms hur skolan ska gå vidare. Under årens lopp har i skolorna byggts upp ett nätverk av IT- och mediekunniga kontaktlärare, i princip två i varje skola. De har som uppgift att stödja sina kolleger i mediearbete. Årligen arrangeras två nätverksdagar då kontaktlärarna själva får kompetensutveckling och också tillsammans med skolledare och CMIT:s personal har möjlighet att utveckla och ta ställning till frågor som är gemensamma för alla skolor.

En viktig grund i CMIT:s arbete är att pedagogik och teknik går hand i hand och att tekniken underordnas pedagogiken. Enhetens personal består av pedagoger som har arbetat i skolan och sedan utvecklat sin kompetens i medier. Alla har en baskompetens i olika mediala uttryck och behärskar den utrustning som också skolorna använder. De har också ett gemensamt pedagogiskt förhållningssätt. Detta innebär att de personer som ansvarar för tekniken är införstådda med vad en pedagogisk situation i skolan kräver och kan föra dialog med skolans pedagoger om både utrustning och program. CMIT:s tekniker köper in, installerar och underhåller all utrustning som skolorna önskar arbeta med. Detta innebär att varje enskild pedagog inte behöver undersöka hela marknaden när

man behöver en ny apparat eller ett program. CMIT har också en utlåningspool av kameror, bandspelare, mikrofoner och annan utrustning som pedagogerna kan låna gratis.

Pedagoger med intresse för mediearbete, detta gäller givetvis Nacka, har ett tiotal år följt ”Piteåmodellen” med stort intresse. Kristina Hansson som är medieutvecklare på CMIT har föreläst på många platser i landet och hon var även inbjuden att föreläsa för Nackas skolledare våren 2001.

I september 2004 fick MARS projektgrupp förmånen att besöka CMIT. Under tre fantastiska dagar fördes fördjupade samtal med personal inom olika yrkeskategorier och det gjordes studiebesök på skolor. Projektgruppen inbjöds också till samtal med en skolledare och Piteås skolchef samt en representant från Musikhögskolan i Piteå som har mediepedagogiskt intressanta utbildningar.

Vi ser att vi genom detta besök nu har en intressant nätverkspartner i Piteå. Vi kommer att följa upp studiebesöket genom att hålla kontakten levande via e-post och vi hoppas på att CMIT:s personal kan besöka oss i Nacka. För båda parter är det intressant att se hur utvecklingen går vidare i den andra kommunen. Man kan också stödja varandra genom att byta erfarenheter och tipsa om bra utrustning, programvaror, litteratur, föreläsare och så vidare. I den digitala världen finns inga avstånd.

www.edu.pitea.se/cmit

8 Handlingsplan inom IKT och mediepedagogik för Nacka kommun 2005 - 2007

Projektet föreslår att FFS och KN antar den föreslagna handlingsplanen inom IKT och mediepedagogik för Nacka kommun

Fas 1 - Starta motorerna!

- Kultur Nacka och Förskola, Fritid & Skola sluter en överenskommelse om handlingsplanens genomförande. Planen omfattar åren 2005 – 2007 och Kultur Nacka är drivande part.
- Nacka kommuns resurser inom IKT- och mediepedagogisk verksamhet samordnas under ett paraply.
- IT-strategin för Förskola, Fritid & Skola och en mediepedagogisk strategi synkroniseras i *en* gemensam strategi.
- En webbportal utvecklas där Nacka kommuns gemensamma IKT- och mediepedagogiska resurser samlas.
- Utvecklingen inom IKT och mediepedagogik bevakas nationellt.
- Samarbete initieras och kontakter förmedlas med externa aktörer och förskolans och skolans verksamhet.

Fas 2 – Gasa!

- Pilotverksamhet startas i samarbete med några intresserade skolor.
- En konferens i IKT och mediepedagogik genomföres för alla skolledare.
- Inspirationsträffar på förskolor och skolor genomföres.

Fas 3 – Lyft!

- Kompetensutveckling inom IKT och mediepedagogik för alla skolledare genomföres.
- En basutbildning inom IKT och mediepedagogik för pedagoger genomföres.
- Differentierade utbildningar inom IKT och mediepedagogik för pedagoger genomföres.
- Nätverket med nya kontaktpersoner på förskolor och skolor utvidgas.
- Elever och pedagoger erbjuds en IKT- och mediepedagogisk arena.

Förutsättningar för genomförandet:

En samverkansgrupp med en utvecklingsledare,
en budget som knyts till samverkansgruppen,
att kunna disponera vissa lokaler i Dieselverkstaden och
intern kompetensutveckling mellan FFS och Kultur Nacka (Lärande organisation).

8:1 Fas 1 - Starta motorerna!

Kultur Nacka och Förskola, Fritid & Skola sluter en överenskommelse om handlingsplanens genomförande. Planen omfattar åren 2005 – 2007 och Kultur Nacka är drivande part.

Överenskommelsen innebär att Kultur Nacka och Förskola, Fritid & Skola tillsätter en samverkansgrupp med en utvecklingsledare (1,0 tjänst) under en treårsperiod samt 0,5 tjänst från FFS och 1,0 tjänst från Kultur Nacka under 2005. Dessutom behövs en projektbudget för år 2005, som möjliggör för projektet att knyta till sig olika kompetenser inom exempelvis IT-pedagogik, mediepedagogik, IT-teknik, AV-verksamhet och webbresurser. I slutet av varje år inom projekttiden föreslås att projektet utvärderas och att en plan och budget läggs för kommande år.

I överenskommelsen ska ingå möjlighet att disponera lokaler i Dieselverkstaden. Intern kompetensutveckling bör utarbetas och genomföras för de personer som knyts till samverkansgruppen mellan FFS och Kultur Nacka. Det finns en stor kunskap inom IT och medier som kan användas i intern kompetensutveckling över verksamhetsgränserna, *lärande organisation* i praktiken.

Nacka kommuns resurser inom IKT och mediepedagogik samordnas under ett paraply.

I uppdraget har ingått att se över behovet av ett mediepedagogiskt centrum. Nacka kommun har idag flera resurser inom IKT och mediepedagogik och flera kompetenser stationerade i olika verksamheter och fysiska platser runt om i kommunen. Förslaget innebär en samordning och en vidare utveckling av de redan befintliga resurserna inom IKT och mediepedagogik i kommunen. Ledordet är flexibilitet. Så långt det är möjligt ska de befintliga resurserna integreras.

IT- strategin för Förskola, Fritid & Skola och en mediepedagogisk strategi synkroniseras i en gemensam strategi.

Ett mål med det mediepedagogiska utvecklingsarbetet är att skapa delaktighet kring mediefrågans betydelse i *alla* ämnen och kunskap om mediarbetets möjligheter. Det är också viktigt att mediepedagogikens betydelse förankras hos alla, såväl pedagoger, skolledare som skolchef. Ett annat mål är att inventera och utveckla de resurser eller strukturer som finns i kommunen och som kan ge stöd, inspiration eller kompetensutveckling för skolans arbete med medier.

Lärare i Nacka erbjuds, inom FFS kompetensutveckling EITiS, en utbildning att använda datorn som pedagogiskt verktyg. Många lärare har idag tillgång till en egen dator. Lärare erbjuds av Kultur Nacka möjligheter att använda en mångfald av medier i sin undervisning såsom film, animation, musik, dans, ljud, teater, drama, konst, böcker, stillbilder radio och TV. Med andra ord är vi väl rustade i Nacka för att ta ytterligare ett steg framåt.

I centrum för ett aktivt och kreativt skolarbete, som ger eleverna tillgång till ett brett utbud av medier, har datorn en central roll för både skapande och lärande. Inom FFS strategiska IT-styrgrupp pågår ett arbete att utforma en kommunal IT-strategi. Utifrån det vidgade textbegreppet bör en riklig väg till utveckling vara att synkronisera IT-strategin och en mediepedagogisk strategi i *en* gemensam strategi.

En webbportal utvecklas där Nacka kommuns gemensamma resurser inom IKT och mediepedagogik samlas.

Webbportalen ska ha ett Nackaspecifikt innehåll där kommunens resurser inom IT och mediepedagogik samordnas, synliggörs och marknadsförs. Webbportalen ska vidare kunna användas till att skapa en lärbank där kommunens egna pedagoger publicerar idéer. Här ska lärare också kunna söka kunskap och hitta praktiska webbresurser, kurser, föreläsningar, undervisningstips och länktips.

Utvecklingen inom IKT och mediepedagogik bevakas nationellt.

En förutsättning för Nacka kommun att ligga i fas med den nationella utvecklingen inom IKT och medier är att samverkansgruppen har ett brett nätverk av externa aktörer, organisationer och myndigheter. Samverkan med dessa ger synergieffekter som i förlängningen möjliggör för kommunens förskolor och skolor att följa med i den senaste utvecklingen inom IKT och medier.

Samarbete initieras och kontakter förmedlas med externa aktörer och förskolans och skolans verksamhet.

Samverkansgruppens nätverk av externa aktörer kan nyttjas för att initiera samverkansprojekt av olika slag. Här följer några exempel på idéer som diskuterats:

Att tillsammans med Svenska filminstitutet initiera en årlig Nacka-mässa på temat: *Njutbildning – pedagoger och elever inspirerar till IT- och medieverksamhet*. Mässans syfte skulle vara att ge pedagoger och elever en arena där de kan visa upp projekt och arbeten för en publik under njutbara former. Publiken kan bestå av pedagoger, föräldrar och andra intresserade. På detta sätt möjliggörs erfarenhetsutbyte som kan ge ringar på vattnet och inspirera andra att se potentialer inom IKT och mediepedagogik.

Att tillsammans med Film Stockholm utbilda skolledare.

Att tillsammans med UR skapa kompetensutveckling för både skolledare och pedagoger

8:2 Fas 2 – Gasa!

Pilotverksamhet startas i samarbete med några intresserade förskolor och skolor

Pilotverksamheten rymmer två huvudpunkter, nätverksbygge och kompetensutveckling av både pedagoger och skolledare. En slutsats inom projektet är att pedagogerna behöver kompetensutveckling inom mediepedagogik. Behovet är stort och intresset likaså. Det är viktigt att stärka kompetensen och utveckla samverkan mellan skolledare. I detta sammanhang kan stödfunktioner i form av nätverk, webb och särskilt inrättade tjänster bli ett stöd i det arbetet.

Vi föreslår därför att pilotverksamheten inleds med att de deltagande skolledarna ges möjlighet till egen kompetensutveckling i mediepedagogik. Fokus skall ligga på ett skolledarperspektiv och ha tydliga kopplingar till den egna verksamheten. Denna

kompetensutveckling bör om möjligt planeras i samråd med skolledargruppen vid pilotskolorna.

Pilotverksamheten ska bedrivas tillsammans med några förskolor och skolor som visat intresse av att vara med. Frivilligheten är grundläggande. Det är också viktigt att skolledarna på pilotskolorna har intresse och tid att delta. Vidare bör deltagande pedagoger ha mandat att delta i form av tid och skolledarstöd. De förskolor och skolor som önskar medverka förbinder sig att vara pilotskola under läsåret 2005/2006. På de deltagande pilotskolorna skapas ett nytt pilotarbetslag (IT- mediearbetslag) med representanter av skolledare, pedagoger och IT/medieombud. De nybildade arbetslagen ska vara delaktiga i pilotverksamhetens planering, utveckling och utvärdering. Dessutom ska de bilda nätverk med de andra pilotskolorna. Samverkansgruppen ska ansvara för den övergripande planeringen.

Syftet med pilotprojektet är att hitta fungerande former för kompetensutveckling i mediepedagogik där pedagoger och chefer känner ansvar och delaktighet. De erfarenheter som tidigare gjorts i nätverksbyggande projekt visar på positiva effekter. Därför tror vi att arbete i nätverk är en bra form i utvecklingsarbetet.

En konferens i IKT och mediepedagogik för alla skolledare genomföres.

Parallellt med pilotutbildningen är det betydelsefullt att kommunens övriga skolledare ges tillfälle att upptäcka vinsterna med ett mediepedagogiskt förhållningssätt. Lika viktigt är det att målen i läroplanen med mediepedagogikens övergripande syften hålls levande. Projektet föreslår därför att en större konferens genomförs för kommunens skolledare. Innehållet i konferensen ska bygga på IT- och mediepedagogik ur ett skolledarperspektiv och innehålla moment av både praktisk och teoretisk karaktär. Konferensen ska genomföras i samverkan med externa aktörer.

Syftet med konferensen är att hålla ”elden vid liv” och synliggöra hur ett mediepedagogiskt förhållningssätt rustar eleverna med redskap inför framtiden. Dessa redskap bidrar i förlängningen till att elever kan ta aktiv del i samhällsdebatten, utveckla kommunikativa förmågor och kritiskt tänkande. Dessa kunskaper är viktiga för att skapa förutsättningar för delaktighet i den demokratiska processen i mediasamhället.

Inspirationsträffar på förskolor och skolor genomföres.

Samtidigt som skolledarna ges möjlighet till en diskussion och erfarenhetsutbyte på ovanstående konferens, är det angeläget att pedagogerna på de enskilda förskolorna och skolorna också får bränsle och inspiration till att arbeta med medier i den egna verksamheten. Därför föreslås att inspirationsträffar genomförs på förskolor och skolor. Dessa träffar syftar till att ge stöd i att använda medier, att arbeta med flera olika medieverktyg och att ge tips och vägledning på enkla och genomförbara moment som kan användas direkt i den egna verksamheten.

Inspirationsträffarna ska också ge samverkansgruppen en möjlighet att fånga upp läget på den enskilda enheten. På så sätt sker en inventering av skolornas arbete med IT och medier och vilka behov och frågeställningar som är av betydelse att lyfta inför framtiden.

8:3 Fas 3 – Lyft!

En kompetensutveckling inom IKT och mediepedagogik för alla skollära genomföres.

En basutbildning inom IKT och mediepedagogik för pedagoger genomföres.

Differentierade utbildningar inom IKT och mediepedagogik för pedagoger genomföres.

Samtliga ovanstående punkter ska utvecklas utifrån pilotprojektets resultat samt de erfarenheter som gjorts vid inspirationsträffarna och skollärarkonferensen.

Nätverket med nya kontaktpersoner på förskolor och skolor utvidgas.

Projektet tänker sig former för ett nytt nätverk som verkar både inom den enskilda skolan, skolor emellan och mellan samverkansgruppen och skolorna. De erfarenheter som gjorts i pilotprojektet med nätverksbyggande och i arbetslagen med IT/medieombud kommer att ligga som grund för det nya nätverket.

Elever och pedagoger erbjuds en IT- och mediepedagogisk arena.

En fysisk IT- och mediepedagogisk arena ska finnas för elever och pedagoger där möten möjliggörs.

Arena för att visa upp IT- och mediearbeten.

Arena för möten och diskussioner.

Arena för erfarenhetsutbyten mellan elever och pedagoger.

Arena för möten mellan externa aktörer, kommunens pedagoger och skollära.

Uppföljning och utvärdering

Vid genomförandet av handlingsplanen ska en fortlöpande uppföljning ske. En kontinuerlig dokumentation av de olika delarna av arbetet erfordras. Denna uppföljning och dokumentation blir viktig vid utvärderingen av handlingsplanen.

*Vi har numera tillgång på information som vi aldrig haft förut.
Och står då också inför ett förändrat sätt att se på utbildning, som
är lika dramatisk som den vid förra sekelskiftet.
Vi förstår det inte nu och det gjorde man inte då heller. Den stora
skillnaden är att det man lär nu, lär man sig inte bara i skolan
som institution utan man lär överallt.*

Sagt av Ulf Lundgren, professor i pedagogik i UR-programmet Tankens
revolution – Framtidens lärande

Referenslista

- Agenda M** – *Diskussionsunderlag för ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete*. Arbetsmaterial, Svenska filminstitutet, 2003
- Andersson, Bosse** *Medskapande och delaktighet*, Datorn i utbildningen, 2004
- Andersson, Carina, Hedlin, Annette, Lindgren, Martin, Mäki, Ninni & Stoor, Frank**, *Att arbeta med medier i skolan*, Kartineholms kommun, 2004
- Barn och utbildningsplan 2001-2004**, *Piteå kommun*, 2001
- Becker, Peter** *Multimedia i utbildning, ett referensmaterial*, Statens skolverk, Liber distribution, Stockholm 1996
- Becker, Peter**, *Skapande och lärande måste få mötas*, Datorn i utbildningen, 2003
- Bergström, Bo**, *Medieboken, Grafisk kommunikation*, Liber-Hermods, 1994
- Billgert, Eva, Kanders, Inger, Thomas, Esther**, *Mediepedagogiskt utvecklingsarbete Arboga kommun 2002-2003*, Arboga kommun, 2003
- Blåsjö, Lena med fl. red.** *Lockrop från marknaden*, Konsumentverket, 1997
- Boreson, Cecilia, Olson, Kristin**, *Medieresor*, Om medier för pedagoger UR, 2004
- Byström, Lena**, *Lärande organisation - Njutbildning i Nacka kommun*, Masters of Media, Stockholm, 2004
- Chaib, Mohammed, Tebelius, Ulla**, *ITiS-satsningen 1999-2002. Sammanfattning av den nationella utvärderingen*. Högskolan i Jönköping; Högskolan i Halmstad, Högskolan i Jönköping; Högskolan i Halmstad, 2004
- Dahlblom, Gunilla**, *"Det var lätt därför att det var roligt" – en studie av könsrollsmönstrets förändring vid skapande arbete med datorn som verktyg*, Utvecklingsarbete, Centrum för media och IT i grundskolan, Piteå kommun, 2004
- Danielsson, Agneta**, *Arbeta med media i skola och förskola*, Runa, 1997
- Danielsson, Agneta**, *Filmen i förskolan. Ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete i Järfälla kommun 2000-2002*. Järfälla kultur, Järfälla kommun; Svenska Filminstitutet, 2003
- Danielsson, Helena**, *Att lära med media. Om det språkliga skapandets villkor i skolan med fokus på video*. Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet, 2002

Danielsson, Helena, *Video som språk & kommunikation. Barn och unga skapar med video i skolan.* Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet, 1998

E-lärande som utmaning. *Slutrapport från arbetsgruppen för ny nationell IT-strategi för skolan.* Ds 2002:55. Utbildningsdepartementet, Stockholm 2002

Ericsson, Erling, *Animera mera*, Utbildningsradion, 2002

Erstam, Staffan, *Mediemix & trix*, UR, 1993

Feilitzen von, Cecilia, *Mera tecknat...*, Vårdsskildringsrådets skriftserie nr 31, 2004

Feilitzen von, Cecilia, *Barn och unga i medieåldern, fakta i ord och i siffror*, Rabén & Sjögren, 1989

Feilitzen von, Cecilia, Bucht, Catharina, *Outlooks on Children and Media*, The Unesco International Clearinghouse on Children and Violence on the Screen at Nordicom, Yearbook, 2001

Feilitzen von, Cecilia, Hammarberg, Tomas, *Om TV och barn rättigheter*, Vårdsskildringsrådets skriftserie nr 16, 1996

Film för lust och lärande. Skolverket; Svenska Filminstitutet, Stockholm 2001

Flimmer och brus Mediekunskap för vuxna Tio TV-program, UR

Granath, Thomas, *Medieboken, Manus & dramaturgi för film*, Liber-Hermods, 1998

Graviz, Ana, *Mediepedagogik idag och imorgon. En studie av förutsättningarna för utveckling av mediepedagogiskt arbete i Nacka kommun.* Nacka: Biblioteks- och kulturnämnden/ barn och utbildningsnämnden, 2002

Graviz, Ana, *Införande av mediekunskap i skolan: ett pedagogiskt problem?*, Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet, 1996

Graviz, Ana, Danielsson, Helena, *Film och mediepedagogik i kommunala skolplaner - en studie i Stockholms län*, Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet i samarbete med Film Stockholm, 2002

Gustafsson, Anne-Marie, red., *Grepp om livet*, Konsumentverket, 1992

Grundskolans kursplaner och betygskriterier. Skolverket, 2000

Hansson, Kristina, *Piteå modellen - när eldsjälarna gjort sitt!*, Vårdsskildringsrådets skriftserie nr 19, 1997

Hansson, Kristina, m. Fl. *Utvecklingsdialogens möjligheter. En nulägesstudie av Piteå kommuns grundskolors arbete med IT och media.* Utvecklingsarbete. Centrum för media och IT i grundskolan, Piteå kommun, 2004

Hansson, Kristina, *Att lära av varandra. Ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete i Piteå kommun.* Svenska Filminstitutet, 2004

Hernvall, Patrik *Barns digitala rum : berättelser om e-post, chatt & Internet.* Stockholm: Stockholms universitet, 2001

Holmberg, Fredrik, Holmberg, Johan, Hellström, Eva, *Reklamfilmens fantastiska värld,* Konsumentverket, 1998

Jenninger, Claes, *Medieboken, Rörliga bilder,* Liber-Hermods, 1996

Katrineholms kommuns skolplan, Barn- och ungdomsplanen, Katrineholms kommun, 2003

Kommentarer till Grundskolans kursplaner och betygskriterier, Skolverket 2000

Lindberg, Stefan F, Åberg, Lars, *Medieboken, Fotografisk bild,* Liber-Hermods, 1995

Lindgren, Henny, *Skolutveckling över en kaffekopp,* Utvecklingsarbete, Centrum för media och IT i grundskolan, Piteå kommun, 2004

Lundberg, Lotta, Rähä, Pia-Mari, *Scener från ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete - Kungsbacka 2001-2003,* Kungsbacka kommun, Kulturförvaltningen & Förskole- och grundskoleförvaltningen, 2003

Lundqvist, Daniel, *Mediepedagogik i Malmö stad,* Kulturkansliet, Malmö, 2003

Lundqvist, Lena, *Kan medieundervisningen utveckla ungdomars berättande?* Utvecklingsarbete, Centrum för media och IT i grundskolan, Piteå kommun, 2002

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet. Lpo 94. Anpassad till att också omfatta förskoleklassen och fritidshemmet. Utbildningsdepartementet. 1998

Läroplan för förskolan. Lpfö 98. Utbildningsdepartementet, 1998

Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolformerna. Lpo 94 Lpf 94. Utbildningsdepartementet, 1994

Mediedjungeln Mediekunskap för barn. Femton TV-program för åldrarna 7-12 år UR

Nemert, Elisabet & Rundblom, Gunilla, *Filmboken,* Natur och kultur , 1987

Nemert, Elisabet & Rundblom, Gunilla, *Filmantologi i två delar: Svenska klassiker del 1 och Internationella klassiker del 2,* Liber utbildning, 1995

Näslund, Anna red. *Drömprinsen och glamourgullet,* Konsumentverket, 1998

Näslund, Carina, *Lär sig skriva utan penna,* Datorn i utbildningen, 2004

Persson, Magnus, *Populärkulturen i skolan*, Studentlitteratur, Lund 2000

Petersson, Lars, Petterson, Åke, *Medieboken, Massmedier*, Liber – Hermods, 1995
Ramp om medier Mediekunskap för unga Åtta TV-program för åldrarna 13-16 år UR

Sahlin, Åke, *Film som verktyg för samtal*, Vårdsskildringsrådets skriftserie nr 26, 2001

Strategi för utvecklingsarbete med media och IT i Piteå kommun, Piteå kommun, 2004

Stigbrand, Karin, *Mediekunniga lärare*, Vårdsskildringsrådets skriftserie nr 18, 1997

Stigbrand, Karin, *Mediekunskap i skolan. En studie av massmedieundervisningens ABC*. Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet, 1989

Utbildningspolitisk strategi för Nacka kommun, *Styrdokument för grundskola och skolbarnsomsorg*. Nacka kommun, 2004

Utbildningspolitisk strategi för Nacka kommun, *Styrdokument för gymnasieskola..* Nacka kommun, 2004

Viklund, Klas, Österholm, Klas *Skolbio I Sverige. En kartläggning av verksamheten med barn- och skolbio i Sveriges 289 kommuner*, Genomförd av Svenska Filminstitutet. 2001

You ain't heard nuthin' yet! Om musik och ljud i film, Svenska filminstitutet & Svenska rikskonsertter, 1993

Bildförteckning, fotografier

Omslag,	14	Håkan Lindgren
	22, 23	Fidel Benavides
	24	Margaretha Dornell